

उन्नत शेती - समृद्ध शेतकरी मोहिम
मार्गदर्शक सुचना

जा. क्र. उ.शे.स.शे./कृषि.यांत्रि/१७-१८/ /१७
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१,
दिनांक : २ मे, २०१७
५९

प्रति,

१. विभागीय कृषि सहसंचालक..... (सर्व)
२. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, ...(सर्व)

विषय : “उन्नत शेती - समृद्ध शेतकरी ” मोहिमेंतर्गत यांत्रिकीकरण घटकाची अंमलबजावणी करण्याबाबतची कार्यपध्दती.

संदर्भ : शासन निर्णय क्र. ०३१७/प्र.क्र.१८/राकृवियो कक्ष, कृषि विभाग, मंत्रालय, मुंबई, दि.१३/०४/२०१७

उपरोक्त विषयान्वये “उन्नत शेती-समृद्ध शेतकरी ” या मोहिमेंतर्गत यांत्रिकीकरण या घटका करिता सर्व योजनांचा मिळून एकत्रितपणे प्राप्त होणारा निधी लक्षात घेऊन चालू वर्षी यांत्रिकीकरणाचा कार्यक्रम राबवावयाचा आहे. याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना उपरोक्त संदर्भिय शासन निर्णयातील परिच्छेद क्र.४.५ मध्ये दिलेल्या आहेत. त्यानुसार, लाभार्थी निवडीपासून त्यांना अनुदान वाटप करणेपर्यंत अवलंबावयाची कार्यपद्धती खालीलप्रमाणे विहित करण्यात येत आहे.

१. अर्ज प्राप्त झाल्यानंतरची कार्यवाही :-

- १.१ सर्व योजनांतर्गत यांत्रिकीकरणासाठी प्राप्त होणाऱ्या एकूण निधीपैकी ट्रॅक्टर करिता ४०% व यंत्र / औजारांसाठी ६०% निधी उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे. त्यामुळे, तालुका कृषि अधिकारी यांनी तालुक्यास अर्ज सादर करावयाच्या अंतिम दिनांकापर्यंत प्राप्त झालेल्या अर्जांचे प्रथमतः ट्रॅक्टर व यंत्र / औजारांचे स्वतंत्र वर्गीकरण/ गट्टे करावे, आणि त्यानंतर ट्रॅक्टर व यंत्र / औजारांकरिता प्राप्त अर्जांचे प्रवर्ग निहाय (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, खुला) विवरण तयार करून त्यावर प्राप्त अर्जांची यादी लावावी.
- १.२ तालुका कृषि अधिकारी कार्यालयात उपरोक्त नुसार वर्गीकरण केलेले सर्व अर्ज जास्तीत जास्त ७ दिवसात संबंधीत उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडे पोहोच होतील याची दक्षता तालुका कृषि अधिकारी यांनी घ्यावी.
- १.३ तालुका कृषि अधिकारी यांनी उपविभागीय कृषि अधिकारी यांना पाठविलेल्या अर्जांची यादी तालुका कृषि अधिकारी कार्यालयात दर्शनी भागात लावावी जेणेकरून सर्व शेतक-यांना आपले नाव सोडतीसाठी उपविभागीय कृषि अधिकारी कार्यालयास पाठविले असल्याची खात्री होईल.
- १.४ उपविभागीय कृषि अधिकारी यांनी तालुका निहाय ट्रॅक्टर व यंत्र /औजारांसाठी प्राप्त अर्जांची यादी प्राप्त झाल्याची खातरजमा करून त्याची दिनांकित पोहोच तालुका कृषि अधिकारी यांना द्यावी तसेच, उपविभागीय कृषि अधिकारी यांच्या कार्यालयातील दर्शनी भागात सदर याद्या प्रसिद्ध कराव्यात.

२. लक्षांक वाटप :-

२.१ जिल्हा निहाय लक्षांक निश्चिती:

प्रथमतः सर्व योजनातील यांत्रिकीकरणाच्या बाबीकरिता उपलब्ध होणारा एकूण निधी विचारात घेऊन राज्य स्तरावरून जिल्हयांना आर्थिक लक्षांक वाटप पुढील निकषांच्या आधारे करण्यात येईल —

१. सर्व जिल्ह्यांना “खातेदारांची संख्या” या प्रमुख निकषांवर प्रचलीत योजनांतर्गत यांत्रिकीकरण घटकासाठी ‘एकूण आर्थिक लक्षांकातून’ जिल्हानिहाय लक्षांक देण्यात येईल.
२. सर्व योजनांतर्गत यांत्रिकीकरणासाठी उपलब्ध होणारा निधी हा राज्याचा ‘एकूण आर्थिक लक्षांक’ राहिल.
३. राज्याच्या या ‘एकूण आर्थिक लक्षांकाचे’ राज्यातील विविध प्रवर्गांच्या खातेदारांच्या संख्येच्या प्रमाणात प्रथमतः राज्यस्तरावर वाटप करण्यात यावे. प्रवर्गनिहाय वाटप करताना सध्यस्थितीत प्रचलीत योजनांतर्गत केंद्र शासनाने ज्या प्रमाणात प्रवर्गनिहाय निधी वितरीत केला आहे त्याच प्रमाणात प्रवर्गनिहाय निधी वितरीत करून खर्च करण्यात यावा.
४. तद्नंतर, प्रत्येक जिल्ह्यातील खातेदारांच्या एकूण संख्येचे राज्यातील एकूण खातेदारांच्या संख्येशी असलेले प्रमाण, हा त्या जिल्ह्याला यांत्रिकीकरणाकरिता लक्षांक वाटपाचा निकष राहिल, आणि त्याप्रमाणात, ‘एकूण आर्थिक लक्षांकातून’ प्रत्येक जिल्ह्यास यांत्रिकीकरणाकरिता एकूण आर्थिक लक्षांक वाटप करण्यात येईल.
५. प्रत्येक जिल्ह्यास यांत्रिकीकरणाकरिता लक्षांक वाटप करतेवेळी संबंधित जिल्ह्यातील खातेदारांच्या एकूण संख्येमध्ये सर्वसाधारण, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातींचे जेवढे प्रमाण असेल त्याप्रमाणात, राज्य स्तरावर प्रवर्ग निहाय निश्चित केलेल्या एकूण लक्षांकातून सर्व जिल्ह्यांना प्रवर्ग निहाय लक्षांक मंजूर करण्यात येईल.
६. जिल्ह्यांना मंजूर लक्षांकाएवढा प्रवर्ग निहाय निधी उपलब्ध करून देतेवेळी प्रथमतः ‘राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान, राष्ट्रीय गळीतधान्य व तेलताड योजना, कृषि यांत्रिकीकरण उप-अभियान’ इ. योजनेतून यांत्रिकीकरणाकरिता निधी उपलब्ध करून देण्यात येईल, आणि या योजनेतून जिल्ह्यास मंजूर केलेल्या लक्षांकाची पूर्तता होत नसल्यास, उर्वरित लक्षांका एवढा निधी चालू वर्षी राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतून “उन्नत शेती-समृद्ध शेतकरी” या मोहिमेंतर्गत यांत्रिकीकरणासाठी मंजूर केलेल्या प्रकल्पातून प्रवर्ग निहाय उपलब्ध करून देण्यात येईल.

२.२ तालुका निहाय लक्षांक वाटप:-

१. यांत्रिकीकरणासाठी जिल्ह्यास प्राप्त होणा-या एकूण आर्थिक लक्षांकाचे तालुक्यातील खातेदारांच्या संख्येच्या प्रमाणात तालुका निहाय वाटप करावे. त्याचप्रमाणे, जिल्ह्यातील प्रत्येक तालुक्यात खातेदारांच्या एकूण संख्येमध्ये सर्वसाधारण, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातींचे जेवढे प्रमाण असेल त्या प्रमाणात प्रत्येक तालुक्यांना प्रवर्ग निहाय लक्षांक मंजूर करण्याची कार्यवाही जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकाऱ्यांनी करावी.
२. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकाऱ्यांनी प्रत्येक तालुक्यास यांत्रिकीकरणासाठी प्रवर्ग निहाय निश्चित करून दिलेल्या आर्थिक लक्षांकापैकी प्रत्येक प्रवर्गाचा ४०% निधी ट्रॅक्टरसाठी व उर्वरित ६०% निधी यंत्र/औजारांकरिता आर्थिक लक्षांक म्हणून त्या - त्या प्रवर्गासाठी निश्चित करून द्यावा.
३. तालुक्यांतर्गत ट्रॅक्टर आणि यंत्र / औजारांकरिता प्रवर्ग निहाय आर्थिक लक्षांक निश्चित केल्यानंतर, या तिन्ही प्रवर्गासाठी प्राप्त झालेल्या आर्थिक लक्षांकापैकी ३०% निधी त्या - त्या प्रवर्गातील महिला लाभार्थ्यांसाठी राखीव ठेवण्यात यावा, व उर्वरित ७०% निधी त्या - त्या प्रवर्गातील पुरुष / महिला लाभार्थ्यांसाठी उपलब्ध असेल.

३. लाभार्थी निवडीची कार्यपध्दती :-

जाहिरातीत नमूद केल्याप्रमाणे सोडतीद्वारे लाभार्थी निवडीचे ठिकाण, दिनांक व वेळ तसेच अर्ज स्विकृती पासून ते सोडतीपर्यंतचे संपूर्ण नियोजन जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, कृषि उपसंचालक व संबंधीत

उप विभागीय कृषि अधिकारी यांनी करावयाचे आहे. तसेच ज्या प्रचलीत योजनांमध्ये मा. जिल्हाधिकारी यांचे अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय समितीच्या मान्यतेने लाभार्थी निवड करावयाची आहे त्या योजनांकरीता जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी यांनी ही सोडत काढण्यास जिल्हास्तरीय कार्यकारी समितीची मान्यता घ्यावी व तदनंतर उपविभागीय कृषि अधिकारी यांनी तालुका निहाय सोडत काढावयाची आहे. ज्या तालुक्याची सोडत काढावयाची आहे त्याची जबाबदारी संबंधित उप विभागीय कृषि अधिकारी, व संबंधित तालुका कृषि अधिकारी यांची राहिल. तसेच संबंधित उप विभागीय कृषि अधिकारी आवश्यकतेनुसार उप विभागातील मंडळ कृषि अधिकारी यांची मदत घेऊ शकतील. लाभार्थी निवडीचे खालीलप्रमाणे दोन टप्पे रहातील -

अ. तालुक्यातील सर्व अर्जदारांची सोडतीद्वारे ज्येष्ठता क्रमवारी निश्चित करणे :-

१. प्रथमतः सोडतीकरिता उपस्थित असलेल्या शेतकरी बांधवाना प्रत्येक तालुक्यास यांत्रिकीकरणासाठी प्रवर्ग निहाय प्राप्त आर्थिक लक्षांकाची व सोडत प्रक्रियेची सविस्तर माहिती द्यावी. तसेच, निवड प्रक्रियेदरम्यान वरचेवर निवडलेल्या लाभार्थ्यांची व प्रवर्ग निहाय शिल्लक राहिलेल्या अनुदानाची माहिती उपस्थित शेतकरी बांधवाना देत राहावी.
२. एका लाभार्थ्याला ट्रॅक्टर अथवा यंत्र / औजारांसाठी अनुदान देय आहे. सबब, ट्रॅक्टर करिता प्राप्त झालेल्या सर्व अर्जांतून ट्रॅक्टर करिता स्वतंत्र सोडत काढावी, आणि यंत्र / औजारांकरिता प्राप्त झालेल्या सर्व अर्जांतून यंत्र / औजारांकरिता स्वतंत्र सोडत काढावी.
३. एका अर्जदारास केवळ एकाच यंत्र / औजारांकरिता अनुदान देय आहे, मात्र एक अर्जदार वेगवेगळ्या यंत्र / औजारांकरिता स्वतंत्र अर्ज करू शकतात. तथापि, एकाच यंत्र / औजारांकरिता अर्जदाराने अनेक अर्ज केले असल्यास त्याचा त्या यंत्र / औजारांकरिता एकच अर्ज सोडत प्रक्रियेकरिता गृहीत धरण्यात यावा. असे करताना, ट्रॅक्टर अथवा यंत्र / औजारांसाठी लाभार्थीने केलेल्या अनेक अर्जांपैकी ज्या ट्रॅक्टर अथवा यंत्र / औजारांसाठी अनुदानाची रक्कम जास्त आहे तो अर्ज सोडतीसाठी गृहीत धरून इतर अर्ज रद्द करण्यात यावेत. सदर बाबीची कल्पना सोडतीकरिता उपस्थित असलेल्या शेतकरी बांधवाना देण्यात यावी.
४. अशाप्रकारे, या दोन स्वतंत्र सोडतीद्वारे ट्रॅक्टर करिता आणि यंत्र / औजारांकरिता अर्ज केलेल्या सर्व अर्जदारांची स्वतंत्रपणे दोन ज्येष्ठता क्रमवारी (Seniority Ranking) निश्चित करून घ्याव्यात. ही सोडत काढताना तालुक्यासाठी प्राप्त झालेल्या आर्थिक लक्षांकाचा विचार करावयाचा नाही. सदर ज्येष्ठता क्रमवारी त्या - त्या आर्थिक वर्षाच्या अखेरपर्यंतच लागू (valid) राहिल व त्या दिवसानंतर सदर ज्येष्ठता क्रमवारी अपोआप रद्द होईल.
५. अशाप्रकारे, तालुक्यातून प्राप्त सर्व अर्जदारांचा त्यांनी ज्या बाबीसाठी (ट्रॅक्टरअथवा यंत्र / औजारे) अर्ज केला असेल त्या बाबी करिताच्या ज्येष्ठता क्रमवारीत समावेश असेल व त्यांना सोडतीद्वारे मिळालेला ज्येष्ठता क्रमांक देखील माहित राहिल.

आ. प्रवर्ग निहाय आर्थिक लक्षांकाच्या मर्यादेत ज्येष्ठता क्रमवारीतून लाभार्थ्यांची निवड करणे:-

१. ट्रॅक्टर व यंत्र / औजारांकरिता निश्चित केलेल्या अर्जदारांच्या दोन स्वतंत्र ज्येष्ठता क्रमवारीतून लाभार्थ्यांची निवड करावयाची आहे. सदर निवड प्रक्रिया दि. १५ जून पर्यंत उप विभागीय कृषि अधिकारी यांनी तालुका निहाय राबवावयाची आहे.

२. तालुका निहाय निवड प्रक्रिया राबवितेवेळी प्रथमतः ट्रॅक्टरसाठी व नंतर यंत्र / औजारांकरिता निवड प्रक्रिया राबविण्यात यावी व त्याकरिता निश्चित केलेल्या अर्जदारांच्या ज्येष्ठता क्रमवारीतून लाभार्थ्यांची निवड करण्यात यावी.
  ३. ट्रॅक्टरसाठी व यंत्र / औजारांच्या ज्येष्ठता क्रमवारीतून लाभार्थ्यांची क्रमा-क्रमाने निवड करण्यात यावी. असे करताना, निवडलेला लाभार्थी ज्या प्रवर्गाचा असेल त्या प्रवर्गासाठी ट्रॅक्टर अथवा यंत्र / औजारांसाठी निश्चित केलेल्या आर्थिक लक्षांकातून लाभार्थ्यांने पसंती दर्शविलेल्या ट्रॅक्टरसाठी अथवा यंत्र / औजारांसाठी देय असलेले अनुदान वरचेवर वजा करत रहावे.
  ४. ज्येष्ठता क्रमवारीतून लाभार्थ्यांची क्रमा-क्रमाने निवड करतेवेळी **महिला लाभार्थी** ज्या प्रवर्गातील असतील त्यांना प्रथमतः त्या - त्या प्रवर्गातील महिला लाभार्थ्यांसाठी निश्चित केलेल्या आर्थिक लक्षांकातून अनुदान देण्यात यावे, आणि त्या - त्या प्रवर्गातील महिला लाभार्थ्यांसाठीच्या लक्षांकाची पूर्तता झाल्यानंतरही ज्येष्ठता क्रमवारीनुसार महिला लाभार्थी उपलब्ध झाल्यास, त्यांना संबंधित प्रवर्गातील पुरुष / महिला लाभार्थ्यांसाठीच्या लक्षांकातून अनुदान देण्यात यावे.
  ५. ज्येष्ठता क्रमवारीतून लाभार्थ्यांची क्रमा-क्रमाने निवड करतेवेळी **अनुसूचित जाती व जमातींच्या लाभार्थ्यांना** प्रथमतः त्यांच्या प्रवर्गासाठी निश्चित केलेल्या आर्थिक लक्षांकातून अनुदान देण्यात यावे, आणि त्या - त्या प्रवर्गाचा आर्थिक लक्षांक पूर्ण झाल्यानंतरही ज्येष्ठता क्रमवारीनुसार अनुसूचित जाती अथवा अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील लाभार्थी उपलब्ध झाल्यास, त्यांना सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी निश्चित केलेल्या लक्षांकातून अनुदान देण्यात यावे. असे करताना, सदर लाभार्थी महिला असल्यास त्यास सर्वसाधारण महिलांसाठी शिल्लक असलेल्या लक्षांकातून अनुदान देण्यात यावे, अन्यथा त्यांना सर्वसाधारण पुरुष / महिला लाभार्थ्यांसाठीच्या शिल्लक लक्षांकातून अनुदान द्यावे.
  ६. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीतील प्रवर्गासाठी निश्चित केलेला निधी केवळ त्याच प्रवर्गातील लाभार्थ्यांसाठी वापरता येईल.
  ७. ज्येष्ठता क्रमवारीमध्ये **पुरेशा प्रमाणात महिला लाभार्थी उपलब्ध न झाल्यास** त्याच प्रवर्गातील पुरुष लाभार्थ्यांची सोडतीद्वारे निश्चित केलेल्या ज्येष्ठता क्रमवारीतील क्रमानुसार निवड करावी.
  ८. अशाप्रकारे, ज्येष्ठता क्रमवारीनुसार लाभार्थ्यांची ट्रॅक्टर व यंत्र / औजारांकरिता निवड करण्यात यावी आणि जेव्हा त्या प्रवर्गासाठीचे अनुदान लक्षांक 'शून्य अथवा अत्यल्प शिल्लक' राहिल ज्यातून उर्वरित अर्जदारांना अनुदान अदा करणे शक्य नसेल, त्यावेळी निवड प्रक्रिया त्या अनुदान लक्षांकापर्यंत पूर्ण झाल्याचे तसेच, उर्वरित अर्जदार प्रतीक्षा यादीत राहतील असे जाहीर करावे.
  ९. यथावकाश, इतर तालुक्यातून अथवा अन्य जिल्ह्यातून निधी उपलब्ध झाल्यास प्रतीक्षा यादीतील लाभार्थ्यांची उपलब्ध होणाऱ्या निधीच्या मर्यादेत प्रवर्ग निहाय उपरोक्त कार्यपद्धती नुसारच निवड करावी.
- ४. उद्दिष्टा इतके अर्ज प्राप्त न झाल्यास करावयाची कार्यवाही :-**
१. तालुक्यामध्ये नेमून दिलेल्या उद्दिष्टांइतके अर्ज प्राप्त न झाल्यास त्या तालुक्यासाठी पुनःश्च जाहिरात देवून अर्ज मागवावेत आणि प्राप्त होणाऱ्या अर्जातून लाभार्थी निवडीसाठी उपरोक्त विहित कार्यपद्धतीनुसार कार्यवाही करावी.
  २. तालुक्यामध्ये दुस-यांदा संधी देवूनही लक्षांकाएवढे अर्ज प्राप्त न झाल्यास, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी संबंधित तालुक्याच्या शिल्लक निधीचे फेर-वाटप त्या जिल्ह्यामधील निधीची मागणी असलेल्या अन्य

तालुक्यांना, त्यांच्या मूळ लक्षांकाच्या प्रमाणात करावे. सदरची कार्यवाही १५ ऑगस्ट पूर्वी पूर्ण होईल हे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी पहावे.

३. त्याचप्रमाणे, जिल्ह्याचा निधी शिल्लक राहत असल्यास, प्रथमतः त्याच प्रादेशिक कृषि विभागातील अन्य जिल्ह्यास निधीचे फेर-वाटप विभागीय कृषि सह संचालक यांनी जिल्ह्यांच्या लक्षांकाच्या प्रमाणात करावी.
४. प्रादेशिक कृषि विभागातील काही जिल्ह्यांचा निधी फेर-वाटपानंतरही शिल्लक राहिल्यास, सदर निधी राज्यस्तरावरून निधीची मागणी असलेल्या अन्य विभागातील जिल्ह्यांना, त्यांच्या मूळ लक्षांकाच्या प्रमाणात वाटप करण्यात येईल. असे करताना, लातूर व औरंगाबाद कृषि विभागातील निधी शिल्लक असल्यास, प्रथमतः सदर निधी मराठवाड्यामध्ये उपलब्ध करून दिला जाईल. तसेच, अमरावती व नागपूर विभागातील निधी शिल्लक असल्यास, प्रथमतः विदर्भामध्ये उपलब्ध करून देण्यात येईल, आणि पुणे व कोल्हापूर विभागातील निधी शिल्लक असल्यास, प्रथमतः पुणे महसूल विभागात उपलब्ध करून देण्यात येईल. नाशिक कृषि विभागातील निधी शिल्लक असल्यास, प्रथमतः सदर निधी खानदेश विभागामध्ये उपलब्ध करून दिला जाईल. ठाणे कृषि विभागातील निधी शिल्लक असल्यास, प्रथमतः सदर निधी कोकण विभागात उपलब्ध करून दिला जाईल. सदर कार्यवाही जिल्ह्यांच्या लक्षांकाच्या प्रमाणात कृषि आयुक्तालय स्तरावरून संबंधीत कृषि संचालक यांचेकडून करण्यात येईल.
५. तालुक्यांतर्गत / जिल्ह्यांतर्गत / महसूल विभागांतर्गत लक्षांकाचे फेर-वाटप करतेवेळी ट्रॅक्टरचा निधी ट्रॅक्टरकरिता, आणि यंत्र/औजारांकरिताचा निधी यंत्र/औजारांकरिताच विनियोगात आणता येईल.

५. लाभार्थी निवडीनंतर करावयाची कार्यपध्दती :-

सोडतीच्या दिवशी उपस्थित असलेल्यापैकी ज्या शेतकऱ्यांची लाभार्थी म्हणून निवड झाली असेल, त्यांना त्यांच्या निवडी बाबतचे पत्र (पूर्व-संमती पत्र नाही) तालुका कृषि अधिकारी यांनी सोडतीच्या दिवशीच द्यावयाचे आहे, आणि अनुपस्थित असलेल्या लाभार्थ्यांना त्यांच्या निवडी बाबतचे पत्र संबंधित गावच्या कृषि सहाय्यकामार्फत घर पोहोच करावयाचे आहे. या पत्रामध्ये लाभार्थ्यांने खालील कागदपत्रे सादर करण्याबाबत कळवावयाचे आहे (लाभार्थी निवड पत्र प्रपत्र-अ).

- १) लाभार्थ्यांचा ७-१२ व ८-अ चा उतारा.
- २) जे यंत्र/औजार खरेदी करावयाचे आहे त्याचे कोटेशन व परिक्षण (Testing) प्रमाणपत्र / पुरावा
- ३) लाभार्थी अनुसूचित जाती व जमाती प्रवर्गातील असल्यास वैध अधिका-याचे प्रमाणपत्र.
- ४) आधार संलग्न बँक खाते क्रमांक बँक पुस्तकाच्या पहिल्या पानाची झेरॉक्स.
- ५) आधार कार्डाची झेरॉक्स (नसल्यास आधार कार्डाची मागणी केलेल्या पावतीची झेरॉक्स)
- ६) लाभार्थ्यांचा भ्रमणध्वनी क्रमांक.

या सर्व कागदपत्रासह प्रस्ताव लाभार्थ्यांने तालुका कृषि अधिकारी यांना १० कार्यालयीन दिवसात सादर करावयाचा आहे.

६. पूर्व-संमती :-

१. लाभार्थ्यांच्या निवडीनंतर त्यांनी दिलेल्या प्रस्तावाची पडताळणी झाल्यानंतर, तो लाभार्थी, आणि घेऊ इच्छित असलेले ट्रॅक्टर अथवा यंत्र/औजार अनुदानास पात्र ठरते किंवा नाही याची तालुका कृषि अधिकारी यांनी पूर्ण खात्री करावी.

२. अशाप्रकारे, अनुदानास पात्र असल्याबाबत तालुका कृषि अधिकाऱ्यांची खात्री पटलेल्या लाभार्थ्यांना ट्रॅक्टर अथवा यंत्र / औजार खरेदी करण्यास पूर्व-संमती द्यावी (प्रपत्र-ब).
३. लाभार्थ्यांने पूर्व-संमतीनंतर ट्रॅक्टर अथवा यंत्र / औजाराची खरेदी करून खरेदीची पावती तालुका कृषि अधिकारी यांना कमाल ३० कार्यालयीन दिवसामध्ये अनुदान वाटपासाठी सादर करावी.

७. अनुदान वाटप :-

पूर्व संमती प्राप्त झालेल्या लाभार्थ्यांने ट्रॅक्टर अथवा यंत्र/औजार खरेदी केल्यानंतर पुन्हा प्रस्ताव सादर करण्याची आवश्यकता नाही, त्याने केवळ खरेदी पावती तालुका कृषि अधिकारी यांना सादर करावयाची आहे. तालुका कृषि अधिकारी यांनी सदरची पावती ही त्या लाभार्थ्यांच्या मूळ प्रस्तावासोबत जोडावी व त्या लाभार्थ्यांने खरेदी केलेल्या ट्रॅक्टर अथवा यंत्र/औजाराची मोक्या तपासणी करणेबाबत मंडळ कृषि अधिकारी यांना कळवावे. सदर लाभार्थ्यांनी खरेदी केलेल्या औजारांची मोक्या तपासणी मंडळ कृषि अधिकारी यांनी कमाल १० कार्यालयीन दिवसात करून अहवाल तालुका कृषि अधिकारी यांना सादर करावा. तालुका कृषि अधिकाऱ्यांनी प्राप्त तपासणी अहवालांची छाननी करून पात्र लाभार्थ्यांना अनुदान अदा करण्याची शिफारस उपविभागीय कृषि अधिकारी यांना करावी. सदर लाभार्थ्यांस त्याचे आधार संलग्न बँक खात्यात आरटीजीएस द्वारे/ई-पेमेंटद्वारे उपविभागीय कृषि अधिकारी यांनी अनुदान अदा करावे, व त्याप्रमाणे त्याचे भ्रमणध्वनी वर संदेश द्यावा. शासन निर्णय क्र. सुकृऔ-२०१६/प्र.क्र.३०१/११-ए, दि.२८/०४/२०१७ अन्वये महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम २०१५ अंतर्गत अनुदानाची रक्कम १५ दिवसांच्या आत लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यात जमा करायची आहे. त्यानुसार उपविभागीय कृषि अधिकारी यांच्याकडे अनुदान उपलब्ध असल्यासच १५ कार्यालयीन दिवसात लाभार्थ्यांस अनुदान अदा करण्याचे त्यांच्यावर बंधन राहिल, अन्यथा त्यांनी वरिष्ठ कार्यालयाकडे अनुदानाची मागणी करावी.

८. औजारांचा तपासणी अहवाल :-

शेतकऱ्यांना गुणवत्तापूर्ण यंत्र / औजारांचा पुरवठा व्हावा म्हणून शेतकऱ्यांनी ज्या कृषि यंत्र / औजारांची परिक्षण करून सक्षम संस्थेने सदर यंत्र / औजार प्रमाणकानुसार (Standards / Specification) असल्याचे प्रमाणित केले असेल अशाच यंत्र / औजारांची खरेदी करावी.

पुढील नमुद केलेल्या प्रकरणी परिक्षण अहवाल / प्रमाणपत्र / पुरावा सादर करण्याची त्यांना आवश्यकता राहणार नाही.

अ. अनुदानास पात्र ट्रॅक्टर, पावर टिलर, रिपर, रिपर कम बाईंडर, पॅडी ट्रान्सप्लॉटर, श्रेशर, पावर विडर या यंत्रे/औजारांची यादी केंद्र शासनाच्या <http://farmech.dac.gov.in> या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे. तसेच सदर यादी कृषि विभागाच्या <http://krishi.maharashtra.gov.in> या संकेतस्थळावर तसेच कृषि विभागाच्या सर्व कार्यालयांना उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. केंद्र शासनाच्या यादीमध्ये समाविष्ट ट्रॅक्टर, पावर टिलर, रिपर, रिपर कम बाईंडर, पॅडी ट्रान्सप्लॉटर, श्रेशर, पावर विडर या यंत्रे/औजारांची खरेदी केल्यास त्याबाबत परिक्षण अहवाल / प्रमाणपत्र / पुरावा सादर करण्याची त्यांना आवश्यकता राहणार नाही.

ब. तसेच ज्या कृषि यंत्र / औजारांचे परिक्षण झालेले आहे त्याचा तपशील कृषि विभागाचे संकेतस्थळावर तसेच कृषि विभागाच्या सर्व कार्यालयांना उपलब्ध करून देण्यात येईल. शेतकऱ्यांनी सदर यादीतील यंत्र /

औजारांची खरेदी केल्यास त्याबाबत परिक्षण अहवाल / प्रमाणपत्र / पुरावा सादर करण्याची त्यांना आवश्यकता राहणार नाही.

तथापि, सदर यादीबाहेरील यंत्र / औजारांची खरेदी करण्याचा शेतक-यांचा मानस असल्यास, त्यांनी विक्रेत्यांकडून सदर यंत्र / औजारांबाबत सक्षम संस्थेने दिलेल्या परिक्षण प्रमाणपत्राचा पुरावा सादर करणे बंधनकारक राहिल. तसेच, आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र. /उत्पादक माहिती/एम्बास/२०१७-१८/२०१/गुनि-५/२०१७, दि. ३०/०३/२०१७ अन्वये उत्पादकांना त्यांचे उत्पादीत यंत्र/ औजारांवर परिक्षण अहवाल क्रमांक व मॉडेल क्रमांक Emboss करणेबाबत कळविले आहे. त्यानुसार संबंधीत कंपनीने यंत्र/ औजारांवर परिक्षण अहवाल क्रमांक व मॉडेल क्रमांक Emboss करणे आवश्यक राहिल.

सोडतीच्या प्रक्रियेचे संनियंत्रण - खाली नमुद अधिका-यांनी सोडतीची अंमलबजावणी योग्य पध्दतीने होण्याकरीता संनियंत्रण करावे.

विभागीय कृषि सहसंचालक - यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील कोणत्याही उपविभागातील एका सोडतीस स्वतः उपस्थित रहावे.

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी - यांनी त्यांच्या कोणत्याही उपविभागातील एका सोडतीस स्वतः उपस्थित रहावे. उर्वरीत सोडतीस जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे कार्यालयातील वर्ग एक अधिकारी उपस्थित राहतील.

सोबत - प्रपत्र अ व प्रपत्र ब

(व्ही. बी. इंगळे)

कृषि संचालक (नि. व गु.नि.)

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्रत -

- १) मा. प्रधान सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२ - यांना माहितीस्तव सविनय सादर.
- २) आयुक्त कृषि, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे. - यांना माहितीस्तव सविनय सादर.
- ३) कृषि संचालक (सर्व), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे. - यांना माहितीस्तव सादर.

लाभार्थी निवडीचे पत्र

(प्रपत्र - अ)

जा.क्र. ताकृअ / उशंसशे/यांत्रि./ /१७

तालुका कृषि अधिकारी, -----

दिनांक :-

प्रति,

.....(लाभार्थ्याचे नाव व पत्ता)

विषय : “उन्नत शेती - समृद्ध शेतकरी ” मोहिमेंतर्गत .....(ट्रॅक्टर अथवा यंत्र /
औजाराचे नाव लिहावे) खरेदीकरिता आपली निवड झाल्याबाबत.

संदर्भ : शासन निर्णय क्र. ०३१७/प्र.क्र.१८/राकृवियो कक्ष, कृषि विभाग, मंत्रालय, मुंबई, दि.१३/०४/२०१७

उपरोक्त विषयान्वये “उन्नत शेती - समृद्ध शेतकरी ” या मोहिमेंतर्गत यांत्रिकीकरण या घटकाखाली आपण
-----[ट्रॅक्टर (----अश्वशक्ती) अथवा यंत्र / औजाराचे नाव लिहावे] खरेदीकरिता अनुदान
मिळणेसाठी अर्ज केला होता.

त्यानुसार, दि. ---- जून, २०१७ रोजी, राबविलेल्या सोडत प्रक्रियेतून आपली -----
[ट्रॅक्टर (----अश्व शक्ती) अथवा यंत्र / औजाराचे नाव लिहावे] करिता ----- प्रवर्गातून
निवड झालेली आहे, त्याबद्दल आपले कृषि विभागाकडून हार्दिक अभिनंदन !

उपरोक्त प्रक्रियेतून, आपल्या झालेल्या निवडीच्या अनुषंगाने, आपण -----
[ट्रॅक्टर (----अश्वशक्ती) अथवा यंत्र / औजाराचे नाव लिहावे] च्या खरेदीकरिता पूर्व-संमती
मिळविणेसाठीचा आपला प्रस्ताव, खालील कागदपत्रांसह या कार्यालयाकडे पुढील १० कार्यालयीन दिवसात सादर
करावा.

१. लाभार्थ्याचा ७-१२ व ८-अ चा उतारा.

२. जे यंत्र/औजार खरेदी करावयाचे आहे त्याचे परिक्षण (Testing) प्रमाणपत्र / पुरावा व कोटेशन

३. लाभार्थी अनुसूचित जाती व जमाती प्रवर्गातील असल्यास वैध अधिका-याचे प्रमाणपत्र.

४. आधार संलग्न बँक खाते क्रमांक बँक पुस्तकाच्या पहिल्या पानाची झेरॉक्स.

५. आधार कार्डाची झेरॉक्स (नसल्यास आधार कार्डाची मागणी केलेल्या पावतीची झेरॉक्स)

६. लाभार्थ्याचा भ्रमणध्वनी क्रमांक.

(नाव व स्वाक्षरी)

तालुका कृषि अधिकारी,-----

तालुका -.....; जिल्हा- .....

लाभार्थ्यांना पूर्व-संमतीचे पत्र

(प्रपत्र - ब)

जा.क्र. ताकृअ / उशेसशे/यांत्रि./ /१७

तालुका कृषि अधिकारी, -----,

दिनांक :-

प्रति,

----- (लाभार्थ्यांचे नाव व पत्ता)

विषय : “उन्नत शेती - समृद्ध शेतकरी ” मोहिमेंतर्गत (ट्रॅक्टर अथवा यंत्र / औजाराचे नाव लिहावे) च्या खरेदीकरिता पूर्व - संमती प्रदान करणेबाबत.

संदर्भ : १. शासन निर्णय क्र. ०३१७/प्र.क्र.१८/राकृवियो कक्ष, दि.१३/०४/२०१७

२. या कार्यालयाचे सम क्रमांकित पत्र दि. ----- जून, २०१७.

३. आपला पूर्व - संमती प्रदान करणेबाबत सादर प्रस्ताव दि. ----- जून, २०१७.

उपरोक्त विषयान्वये “उन्नत शेती - समृद्ध शेतकरी ” या मोहिमेंतर्गत यांत्रिकीकरण या घटकाखाली आपण ----- [ट्रॅक्टर (----अश्वशक्ती) अथवा यंत्र / औजाराचे नाव लिहावे] खरेदीकरिता अनुदान मिळणेसाठी अर्ज केला होता व सादर बाबी करिता आपली निवड झाल्याचे या कार्यालयाच्या सम क्रमांकित पत्र दि. ----- जून, २०१७ अन्वये कळविण्यात आले होते. त्यानुषंगाने, आपण सादर ----- -- [ट्रॅक्टर (----अश्वशक्ती) अथवा यंत्र / औजाराचे नाव लिहावे] च्या खरेदीकरिता अनुदान मिळणेसाठी आपला प्रस्ताव या कार्यालयास विहित कागदपत्रांसह सादर केलेला आहे.

आपल्या प्रस्तावाची छाननी केली असता आपण अनुदानास ‘पात्र लाभार्थी’ असल्याची तसेच, आपण खरेदी करू इच्छित असलेले----- [ट्रॅक्टर (----अश्वशक्ती) अथवा यंत्र / औजाराचे नाव लिहावे] अनुदानास पात्र असल्याची माझी खात्री झालेली आहे.

सबब, आपणास सादर ----- [ट्रॅक्टर (----अश्वशक्ती) अथवा यंत्र/औजाराचे नाव लिहावे] च्या खरेदी करिता ‘पूर्व - संमती’ प्रदान करण्यात येत आहे तसेच, आपण सादर केलेल्या कोटेशन नुसार खरेदी पश्चात आपणास पुढीलप्रमाणे विवरणानुसार अनुदान शासनाकडून देय राहिल -

ट्रॅक्टर (----अश्वशक्ती) अथवा यंत्र / औजाराचे विवरण					
कंपनीचे नाव व मॉडेल क्र.	परिक्षण संस्थेचे नाव	परीक्षण अहवाल क्र.	ट्रॅक्टर वा यंत्र / औजार अनुदानास पात्र आहे किंवा नाही.	कोटेशन नुसार किंमत	अनुज्ञेय अनुदानाची रक्कम (अंक व अक्षरी)

आपण, तत्काळ उपरोक्त नमूद----- [ट्रॅक्टर (----अश्वशक्ती) अथवा यंत्र / औजाराची लिहावे] खरेदी करून खरेदीची पावती या कार्यालयास कमाल ३० कार्यालयीन दिवसामध्ये अनुदान वाटपासाठी सादर करावी. जेणेकरून आपल्या आधार संलग्न बँक खात्यावर उपरोक्त नमूद अनुदानाची रक्कम जमा करणे शक्य होईल.

(नाव व स्वाक्षरी)

तालुका कृषि अधिकारी,-----

तालुका - .....; जिल्हा- .....